

Rusmiddelpolitisk handlingsplan

2021-2025

Bokn kommune

Innhold

1.0 Handlingsdel	3
2.0 Innleiing	5
2.1 Kvifor rusmiddelpolitisk handlingsplan?	5
3.0 Beskriving og vurdering av rusmiddelsituasjonen	6
3.1 I Noreg.....	6
3.2 I Bokn.....	7
4.0 Målsetting og fokusområde	8
4.1 Nasjonale.....	8
4.2 I Bokn.....	9
5.0 Mål og tiltak	10
5.1.1 Mål 1	11
5.1.2 Mål 2	11
5.1.3 Mål 3	11
5.1.4 Mål 4	12
5.2 Førebygging.....	12
5.3 Behandling	15
5.4 Tenestetilbod	16
5.5 Ettervern og oppfølging	17
6.0 Gjennomføring og oppfølging av den rusmiddelpolitiske handlingsplanen	18
7.0 Kjelder / referanseliste	20
8.0 Vedlegg	20
Oversikt over nye tiltak	21
Oversikt over pågåande tiltak	23
ALKOHOLPOLITISKE RETNINGSLINJER FOR BOKN KOMMUNE	24

1.0 Handlingsdel

Mål 1: Barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår

Tiltak: tilsetje barne- og ungdomsarbeidar

Tiltak: møte mellom SLT – koordinator, helsesjukepleiar og rektor kvar haust med tanke på å førebygge tidleg alkoholdebut til 10.klasse på våren

Tiltak: årlege møter med foreldre / føresette i Bokn barnehage

Tema: kva innverknad vaksne sitt alkoholbruk har på borna

Fokus på kampanjane til AV og TIL retta mot foreldre sitt alkoholbruk i tilknytning til julefeiring, 17.mai og sommarferie. Aktiv bruk av desse ut mot foreldre til born i barnehagen

Tiltak: årlege møter med foreldre / føresette på Bokn skule. SLT er til stades på klasseforeldremøte på hausten

Tema: Informasjon om skadeverknadene ved bruk av rusmiddel

Konsekvensane av tidleg alkoholdebut

Fokus på foreldrerolla og grensesetjing

Mål 2: Fokus på «alkoholfri ungdomstid»

Tiltak: kommunal rusfri ungdomsklubb for 13 – 17 åringar

Tiltak: årleg møte mellom elevar på ungdomstrinnet, SLT og politikontakt der tema er konsekvensar av tidleg alkohol og rusmiddelbruk

Mål 3: Bevisstgjere vaksne og eldre på eigne alkoholvanar og auke bevisstheita om helsekonsekvensane ved høgt alkoholkonsum for seg sjølv og for sine næraste gjennom heile livsløpet

Tiltak: fornye samarbeidsavtalen med Av – og – til Lokalt

Tiltak: deltaking i Alor – nettverket i Rogaland

Tiltak: opplæring / kurs i AKAN til leiarar, tillitsvalte / verneombod og AKAN – kontakt

Tiltak: alle leiarar med personalansvar skal setje AKAN på dagsorden på avdelingsnivå

Tiltak: informasjon på Intranett om arbeidsreglement og rutine for melding av sak til AKAN

Mål 4: Gi heilskapleg, tilgjengeleg, samordna og individuelt tilpassa tenester i naudsynt omfang og med god kvalitet til rusmiddelavhengige og deira familiar

Tiltak: kompetanseheving om rus for alle tilsette som i sin arbeidskvardag vil samarbeide med desse brukargruppene.

Tema: teikn på rusmiddelutfordringar i ein familie

2.0 Innleiing

2.1 Kvifor rusmiddelpolitisk handlingsplan?

Etter Lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkohollova) § 1-7d er kommunen pålagt å utarbeide ein alkoholpolitisk handlingsplan. Lov om folkehelsearbeid (folkehelselova) § 4 seier at «Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innverknad på helsen». Kommunen er ein sentral aktør i arbeidet med å avgrense alkohol- og anna rusmiddelbruk.

Ut frå intensjonane i lovverket og eigne behov skal Bokn kommune føre ein heilskapleg rusmiddelpolitikk. For å sikre ei slik heilheit anbefaler Sosial- og Helsedirektoratet kommunen å utarbeide ein rusmiddelpolitisk handlingsplan som skal sjå samanhengar mellom folkehelse, førebygging, bevillingsordningar og trong for innsats på rehabiliteringsområdet. Alkoholpolitiske retningslinjer er difor tatt inn i rusmiddelpolitisk handlingsplan. Alkoholpolitikk er ein del av ein samla rusmiddelpolitikk der målet er å redusere negative konsekvensar av rusmiddelbruk. Ein kan nemna mange døme på negative konsekvensar: Langvarig irreversibel omsorgssvikt, valdtekt og andre uønska valdshendingar samt alvorlege trafikkulukker. Alkohol påverkar mange organ i kroppen og verkar negativt inn i forhold til minst 60 lidningar (WHO 2004).

Rusmiddelpolitisk handlingsplan er ein kommunal temaplan som skal gi eit kort overblikk over rusmiddelsituasjonen i dag, synleggjere kva utfordringar ein står ovafor og kva som er tiltak og fokusområde i planperioden. Planen for rusfeltet skal bidra til ein forbetra, forsterka, tverrsektoriell og samordna førebyggjande innsats og innsats ovafor grupper som står i fare for, er i ferd med å utvikle eller har lettare/moderate rusproblem, for personar med alvorleg rusavhengigheit, samt deira pårørande.

Rusmiddelproblem er samansette, difor bør planen vere både tverrfagleg og tverretatleg. Handlingsplanen har overlapping og tilgrensing til andre kommunale planar og må sjåast i samanheng med desse for å få eit komplett overblikk over kommunen sin samla innsats på rusfeltet:

- Handlingsplan for folkehelse Bokn kommune 2021
- Kommuneplan (samfunnsdelen) 2019 - 2031
- Helse- og omsorgsplan 2020 – 2024
- Trafikksikkerhetsplan
- Handlingsplan Vald i nære relasjonar 2021 - 2024
- Bustadsosial handlingsplan 2021 - 2024

Rusmiddelpolitisk handlingsplan skal bidra til at Bokn kommune når sine folkehelsemål ved å:

- Skape ein positiv forskjell i det førebyggjande arbeidet
- Hindre at fleire vert råka av rusmiddelproblem
- Skape forbetringar for dei som vert ramma av rusmisbruk. Dette gjeld ikkje minst pårørande eller born av rusmisbrukarar.
- Sjå på kva kommunen kan gjere for å avgrense skadane

Planprosess og deltakarar i planarbeidet

Den første rusmiddelpolitiske handlingsplanen i Bokn var eit samarbeidsprosjekt mellom seks kommunar (Bokn, Lund, Forsand, Finnøy, Hjelmeland og Suldal). Planen var gjeldande i perioden 2014 – 2016.

Etter initiativ frå kommunedirektøren skal planen rullerast. Intensjonen er å vedta ny rusmiddelpolitisk handlingsplan politisk hausten 2021. Ei gruppe leiarar frå dei ulike kommunale tenestene har komme med innspel i arbeidet med rullering av ny plan.

3.0 Beskriving og vurdering av rusmiddelsituasjonen

Globalt kan meir enn 3 millionar dødsfall årleg tilskrивast skadeleg bruk av alkohol. Alkoholforbruk forårsakar død og tap av friske leveår relativt tidleg i livet, og i aldersgruppa 20 til 39 år kan om lag 13,5 prosent av dødsfalla vere forårsaka av alkoholbruk.

3.1 I Noreg

Alkohol er det mest utbreidde rusmiddelet i Noreg. I ei undersøking i 2019 svarte 85 prosent at dei hadde brukt alkohol siste år, og om lag 70 prosent svarte at dei hadde brukt alkohol siste fire veker. Talet på ungdom (15 – 16 år) som drikk alkohol er lågt samanlikna med resten av Europa. Dei drikk sjeldan, men når dei først drikk er alkoholinntaket relativt høgt. Om lag 50 % av norske 15 og 16-åringar har drukke alkohol det siste året, og ein av fem svarte at dei har vore rusa. Det er små forskjellar i alkoholbruk mellom jenter og gutar.

I Noreg går alkoholinntaket ned med aukande alder. Ein ser likevel at middelaldrande og eldre nordmenn drikk meir og oftare enn generasjonane før dei. Auken er størst i aldersgruppa 66–79 år, og den er omtrent like stor for kvinner og menn. Ei undersøking tidleg på 2000 – talet fant at 28 % eldre (over 65 år) drakk kvar veke. Blant desse som drakk alkohol kvar veke, drakk 45 % meir enn ein gong i veka. Om lag 5 prosent av den vaksne befolkninga i Noreg oppfyller diagnosekriteria for ei alkoholbruksliding. Det er ikkje eit skarpt skilje mellom bruk og skadeleg bruk av alkohol. Både høgt alkoholinntak per gong og høgt alkoholinntak over tid vil kvar for seg auke risikoen for problem og skader. Risiko for sjukdom aukar med gjennomsnittleg alkoholinntak, men sjølv eit lavt alkoholinntak inneber ein viss risiko for alkoholrelatert sjukdom eller skade.

Risikofylt og skadeleg rusmiddelbruk medfører betydelege konsekvensar for brukaren sjølv, for born, andre pårørande og tredjepart generelt. Alkoholbruk under svangerskap kan medføre skader på foster, høgt alkoholkonsum hos foreldre kan skade barnet sine oppvekstvilkår og alkoholbetinga vald og anna type rusrelatert kriminalitet reduserer helse, tryggleik og trivnad for dei mange som er råka av dette. Folkehelseinstituttet anslår at 90 000 barn og unge under 18 år er pårørande til ein forelder som nyttar rusmiddel på ein måte som belastar dagleg fungering.

Dei siste fire åra har i snitt 24 prosent av dødsulukkeane i trafikken vore årsaka av ruskøyring. Folkehelseinstituttet anslår at talet truleg er opp mot 30 %, og i 2020 kjem ei av fire dødsulukker av ruskøyring (www.marusfritrafikk.no).

Kronisk høgt alkoholkonsum blant eldre er assosiert med fleire sjukdomar og auka risiko for hjartekar-problem, diabetes, leverskader, lungesjukdom, nedsett immunrespons, fall og beinbrot, kreft i fleire organ, redusert hjernefunksjon, demens og auka dødstal (Schwarzinger, Pollock, Hasan, Dufouil & Rehm, 2018; Wood et al., 2018; Caputo et al., 2012; Lang et al., 2007; Strandberg et al., 2007).

Ni av ti nordmenn over 70 år nyttar reseptpliktige medisinar (Folkehelseinstituttet, 2011). Kombinasjonen av alkoholinntak og bruk av disse medisinane kan føre til auka risiko for negative effektar som fall, sjukehusinnlegging og død (Barnes et al., 2010). Bruk av alkohol kan også føre til at effekten av medikamentet vert forsterka eller svekka.

Det er forbode å innføre, tilverke, omsetje, oppbevare og nytte illegale rusmiddel i Norge. Blandingsmisbruk er eit stort problem for rusmiddelbrukarar. Dette gir større trong for behandling og aukar risikoen for negative helseeffektar.

I 2013 kom lovforbod mot dopingbruk. I tråd med Folkehelsemeldinga – *Gode liv i et trygt samfunn* (Meld. St. 19 2018-2019), er målet at aksepten for bruk av doping ikkje skal auke blant unge eller blant innbyggjarane generelt, og at det skal skapast ein sunn og helsefremjande trenings- og oppvekstkultur i norske lokalsamfunn.

Rus er ein medverkande årsak til ei rekkje utbreidde og alvorlege psykiske og somatiske helseproblem som legg beslag på store deler av kapasiteten i helsetenestene. Akutte skader, som ulukkesskader, valdsskader og sjølvskading /sjølvmordsåtferd er ofte knytt til høgt alkoholinntak. Det er påvist klar samheng mellom alkohol og vald. Rus medfører kostnader for helse- og sosialtenester, kostnader i politi og rettsvesen og kostnader i arbeidslivet. I tillegg medfører rus store samfunnsøkonomiske kostnader knytt til tap av velferd som alvorleg sjukdom, skade, død, tapte arbeidsår, arbeidsløyse og kriminalitet.

Dei samfunnsmessige kostnadene relatert til alkohol i Noreg var i 2011 anslått til over 22 milliardar kroner (Alcohol in Norway: Use, Consequences and Costs. Oslo Economics, 2013). Roar Gjelsvik (Gjelsvik 2004) anslo at dei samla kostnadene for norsk arbeidsliv som følgje av alkoholbruk ligg mellom 11,5 og 12,5 mrd. kroner årleg.

3.2 I Bokn

Bokn er ein øykommune med 863 innbyggjarar (Statistisk Sentralbyrå 1.kvartal 2021). Folkehelseperspektivet er sentralt i kommunen, med fokus på gode oppvekstvilkår for barn og unge og å fremje tryggleik, inkludering og deltaking. I tillegg er det fokus på å utvikle eit samfunn med sunne levevanar og å førebyggje sjukdom og skade. Folkehelsa er god på Bokn. Hovudrusmiddel i kommunen er alkohol. Kommunen har ikkje tal på bruk eller skadeleg bruk av alkohol. Det er pr i dag ingen kjende injiserande rusmisbrukarar busett i kommunen. Kommunen har empirisk kunnskap om ein andel innbyggjarar med skadeleg bruk av alkohol, av legemidlar og av cannabis. Det er ikkje grunn til å tru at tala er særskilt annleis her enn i andre kommunar.

20. mai 2019 vart resultatet for fylkesundersøkinga, Ung i Rogaland, presentert. Ingrid R. Strømsvold, rådgjevar frå KoRus Vest, presenterte nokre forsiktige konklusjonspunkt:

- Å vera fornøgd: høge stabile tal angående foreldre- og vennerelasjonar, reduksjon av dei som er fornøgde med helse og utsjånad.
- Sjølvbildet er relativt sett godt, og det same gjeld følgjeleg også graden av psykiske plager.
- Typisk utfordring for eit lite samfunn; dei som fell utafor fellesskapet, gjer det nokså tydeleg. Utanforskapet har alvorlege konsekvensar for individet, men og for lokalsamfunnet i eit økonomisk perspektiv.
- Debutalder for alkohol og drikkereglar kan det med fordel jobbast med i kommunen. Debutalderen for alkohol er lågare enn snittet i fylke og på landsbasis. Cannabis er førebels ikkje eit problem.

UngData undersøkinga viser ei aukande liberalisering og meir positive haldningar blant ungdom til cannabis og andre illegale rusmiddel. Den viser at ungdom har større toleranse for at vener / omgangskrets bruker narkotika, ei utvikling som på sikt også kan medføre aksept for eigen bruk. Politiet og kommunane er bekymra for enkelte ungdommar og ungdomsgrupper då det skjer ein del negative hendingar knytt til rus, skadeverk, vald og truslar. Cannabis og andre rusmiddel er førebels ikkje eit problem på Bokn, men det er viktig at alle følgjer ekstra med på risikofaktorar som kan assosierast med negativ utvikling blant dei unge.

UngData undersøkingane i kommunen viser at det er tidleg alkoholdebut blant barn og unge i Bokn. Basert på resultat for undersøkinga i 2019 bør kommunen rette fokus mot debutalder og drikkereglar for alkohol.

BrukerPlan kartlegginga frå 2018 viser at kommunen har svært låge tal på brukarar med rusproblem som har omsorg for eller samvær med barn. Kartlegginga viser også at Bokn ikkje har brukarar som er knytt til legemiddelassistert rehabilitering (LAR).

Ein har ikkje samla oversikt over rusmiddelbruk blant eldre i kommunen. Det er ingenting som tyder på at utfordringane blant eldre er eit større problem på Bokn enn andre stader.

Coop Bokn har fast salsløyve for alkohol. Dei fører årleg omsetningstal for alkoholsal frå butikk.

	2017	2018	2019	2020
Volum (liter) gruppe 1 (2,5 - 4,7 %)	21 959	21 160	18 247	24 451

Kommunen tildeler ambulerande skjenkeløyve etter søknad. Det er politisk vedtekne retningslinjer for skjenkebevilling.

4.0 Målsetting og fokusområde

4.1 Nasjonale

Noreg har forplikta seg til å følgje opp målet til Verdas helseorganisasjon (WHO) om reduksjon i skadeleg bruk av alkohol med minst 10 prosent innan 2025 samanlikna med 2010. Ein reduksjon av skadeleg alkoholforbruk i befolkninga byggjer på dei to hovudpilarane folkehelse og solidaritet, noko som krev både befolkningsstrategiar og høgrisikostrategiar. Regjeringa sin alkoholstrategi har eit generelt mål om å avgrense i størst mogeleg utstrekning dei samfunnsmessige og individuelle skader

som alkoholbruk kan innebære (jf. alkohollova § 1-1). Alkoholførebyggande arbeid retta mot ungdom er særleg vektlagt.

Regjeringa vil:

1. Vidareføre hovudlinene i alkoholpolitikken.
Bevillingssystemet, Vinmonopolordninga, reklameforbodet, alkoholavgifta og aldersgrensene er verkemidlar som samla sett har avgrensa alkoholbruken og med dette dei skader og ulemper som følgjer av alkoholbruk.
2. Understøtte alkoholførebygging i kommunane.
Regjeringa vil leggje vekt på å støtte kommunane i deira alkoholpolitiske arbeid og leggje til rette for nye, lokale samarbeidsstrukturar innan rus- og kriminalitetsførebygging.
3. Forsterke tidleg innsats mot skadeleg alkoholbruk.
Utsette barn og familiar er ei viktig målgruppe for tidleg innsats. Regjeringa vil vidareføre støtta til kommunane sitt arbeid med å gi barn og unge riktig hjelp til riktig tid.
4. Fremje alkoholfrie arenaer i samarbeid med frivilligheita, idretten, skulen og arbeidslivet sine partar:
 - alle skal oppleve trygge, gode idrettsarenaer
 - skape eit trygt og godt skulemiljø som fremjar læring, trivsel og personleg vekst
 - samarbeid med partane i arbeidslivet om bevisstheit rundt haldningar til alkohol i arbeidslivet og verdien av alkoholfrie arenaer
 - fortsetje innsats mot ruspåverka køyring
5. Styrkje kunnskap og kompetanse om alkohol.
Regjeringa vil sikre tilgang til oppdatert og kvalitetssikra informasjon om skadeverknadene av alkohol og andre rusmidlar
Regjeringa vil bidra til at helsepersonell har naudsynt kunnskap om førebygging og behandling av rusmiddelrelaterte problem
6. Prioritera forskning på sjukdomsutvikling og skadar knytt til alkohol.
Regjeringa vil prioritera forskning på koplinga mellom alkoholforbruk og sjukdomsutvikling og skadar

Strategien er og eit ledd i arbeidet for å oppfylle FN sitt berekraftsmål om god helse og livskvalitet, der delmål 3.5 er å «styrkje førebygging og behandling av rusmiddelmisbruk, blant anna misbruk av narkotiske stoff og skadeleg bruk av alkohol».

4.2 I Bokn

Bokn kommune vil arbeide aktivt for å fremje folkehelsa, førebyggje skadeverknader og redusere negative konsekvensar ved rusmiddelbruk for den enkelte, for tredjepart og for samfunnet. I partnerskapsavtalen med Rogaland fylkeskommune har Bokn forplikta seg til å leggje til rette for systematisk og langsiktig folkehelsearbeid.

Rusmiddelførebygging er ein naturleg og viktig del av folkehelsearbeidet. Rusmiddelførebygging i eit folkehelseperspektiv handlar både om å fjerne eller avgrense forhold som gir auka risiko for skader og om å byggje vidare på dei ressursar, haldningar og verdiar i samfunnet som kan medverke til redusert bruk av rusmidlar i befolkninga. Målet er å bevisstgjere ungdom og vaksne på eigne haldningar, arbeide for å utsetje debutalderen for alkohol og hindre bruk av ulovlege rusmidlar. Rusmiddelpolitisk handlingsplan skal bidra til fleire friske leveår for innbyggjarane i Bokn.

Bokn kommune skal føre ein ansvarleg alkoholpolitikk og leggje til rette for etterleving av alkohollova. Ansvarleg alkoholhandtering (AAH) handlar om å unngå skjenking til mindreårige, over-skjenking og vald. Det handlar og om tryggleik og folkehelse gjennom lokal forvaltning av alkoholpolitikken. Helsekadelege freistingar skal haldast i bakgrunnen slik at den enkelte lettare skal kunne ta sunne val for helsa si. Barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår og møte trygge vaksne som er synlege og til stade.

Kommunen sitt arbeid med alkohol- og rusmiddelførebygging skal ikkje avgrensast til verkemidla i alkohollova. Rusmiddelpolitisk handlingsplan for Bokn skal medverke til at kommunen når sine mål for folkehelse.

Rusmiddelpolitisk handlingsplan har tre innsatsområde:

- Tidleg innsats
- Behandling
- Ettervern og oppfølgingstenester

For å ha fokus på heilskapleg alkoholførebygging har Bokn kommune inngått skriftleg avtale med Av – og – til Lokalt. Av – og – til Lokalt legg til rette for allmennførebyggande tiltak som haldningsskapande arbeid, undervisning, lokale kampanjar og handheving av forbodet mot alkoholreklame på sals- og skjenkestader. Metoden er basert på forskning om og erfaring frå alkoholførebygging og kampanjearbeid saman med kompetansesenter på rusfeltet, tiltaka er anbefalt av Helsedirektoratet. Målet er å redusere negative konsekvensar av alkoholbruk.

Bokn kommune arbeider for at ingen trafikantar skal utsetjast for medtrafikantar som er påverka av alkohol, illegale rusmiddel eller medikament. Målet er at ingen skal døy eller verta hardt skadd som følge av ruspåverka køyring.

For å ha fokus på førebygging og handtering av problematisk bruk av rusmiddel som arbeidsgjevar, nyttar Bokn kommune AKAN modellen. AKAN støttar leiarar og medarbeidarar i arbeidet med å førebygge og handtere problematisk bruk av alkohol, illegale rusmiddel, legemidlar og spel på arbeidsplassen.

5.0 Mål og tiltak

Den potensielle innsparinga for samfunnet kan vere stor ved å setje i gong tiltak som effektivt kan minimere skadane frå rusmiddelproblem. Det er godt dokumentert at kartlegging og tidleg intervensjon i kommunen si helse- og omsorgsteneste kan redusere alkoholkonsumet blant personar med risikofylt forbruk. Det er difor bra for innbyggjarane og samfunnsøkonomisk fornuftig å heve kompetansen om rus i dei kommunale tenestene.

Rusmiddelproblem oppstår og utviklar seg på ulike arenaer og i ulike fasar av livet. Difor må førebygginga gå føre seg på fleire arenaer dersom kommunen skal lukkast med arbeidet. Bokn kommune har hovudfokus på alkohol i det rusførebyggjande arbeidet då dette er det mest nytta

rusmiddelet. Alkohol er også det rusmiddelet som forårsakar flest sosiale og helsemessige skader. Alkoholpolitikken er ein del av ein samla rusmiddelpolitikk der målet er å fremje folkehelsa og redusere rusmiddelrelaterte skader og problem.

Bokn kommune skal drive informasjonsarbeid og anna haldningsskapande arbeid retta mot sentrale alkoholspørsmål. Fokus rettast mot barn og unge ved å arbeide for at unge utsett debutalderen for alkohol og ved å hindre bruk av illegale rusmidlar. Kommunen skal også ha søkelys på bevisstgjerer av den vaksne generasjonen på eige alkoholforbruk/eigne alkoholvanar og følgjene for seg sjølv og sine næraste. Politiet/SLT koordinator/skule har eit særskilt ansvar for å gi ungdom faktaopplysningar om illegale rusmidlar sin verknad på kroppen, på jobb og livsmeistring.

5.1.1 Mål 1

Barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår

Tiltak: tilsetje barne- og ungdomsarbeidar. Denne skal ha eit særskilt fokus på unge mellom 13 og 17 år, og skal skape ein open arena der unge møter trygge vaksne.

Tiltak: møte mellom SLT – koordinator, helsesjuepleiar og rektor kvar haust med tanke på å førebygge tidleg alkoholdebut til 10.klasse på våren.

Politiet /SLT koordinator /skule har eit særskilt ansvar for å gi ungdommar faktaopplysningar om illegale rusmiddel sin innverknad på kropp, jobb og livsmeistring

Tiltak: årlege møter med foreldre / føresette i Bokn barnehage

Tema: kva innverknad vaksne sitt alkoholbruk har på borna

Fokus på kampanjane til AV og TIL retta mot foreldre sitt alkoholbruk i tilknytning til julefeiring, 17.mai og sommarferie. Aktiv bruk av desse ut mot foreldre til born i barnehagen

Tiltak: årlege møter med foreldre / føresette på Bokn skule. SLT – koordinator er til stades på klasseforeldremøte om hausten

Tema: Informasjon om skadeverknadene ved bruk av rusmiddel

Konsekvensane av tidleg alkoholdebut

Fokus på foreldrerolla og grensesetjing

5.1.2 Mål 2

Fokus på alkoholfri ungdomstid

Tiltak: kommunal rusfri ungdomsklubb for 13 – 17 åringar

Bokn kommune har gjennom vedtekne alkoholpolitiske retningsliner forplikta seg til å prioritere støtte til alkoholfrie miljøtilbod. Å støtte opp om rusfrie arrangement som også treff dei eldste unge er ein viktig del av dette arbeidet.

Tiltak: årleg møte mellom elevar på ungdomstrinnet, SLT og politikontakt der tema er konsekvensar av tidleg alkohol og rusmiddelbruk

5.1.3 Mål 3

Bevisstgjere vaksne og eldre på eigne alkoholvanar og auke bevisstheita om helsekonsekvensane ved høgt alkoholkonsum for seg sjølv og for sine næraste gjennom heile livsløpet.

Tiltak: Fornye samarbeidsavtalen med Av – og – til Lokalt.

Bokn kommune skal peike ut eigen koordinator som skal følgje opp dette arbeidet.

Bokn kommune skal synleggjere aktuelle kampanjar på sine informasjonskanalar.

Tiltak: deltaking i Alor – nettverk Rogaland.

Arbeidslivet er ein viktig arena for førebygging og tidleg intervensjon av helseskadeleg bruk av

alkohol og andre rusmiddel. Erfaringar frå nettverk innan arbeidsliv og rus (Alor nettverk) viser at det kan vere ei god plattform for bedriftene sitt arbeid med utfordringar knytt til rusbruk og rusførebygging.

Kommunen sender leiarar / AKAN – ansvarleg / HMT personell / verneombod eller andre aktuelle til regionale samlingar.

Tiltak: setje fokus på eit rusmiddelfritt arbeidsmiljø for tilsette i Bokn kommune

- opplæring / kurs i AKAN til leiarar, tillitsvalte / verneombod og AKAN – kontakt
- alle leiarar med personalansvar skal setje AKAN på dagsorden på avdelingsnivå
- informasjon på Intranett om arbeidsreglement og rutine for melding av sak til AKAN

5.1.4 Mål 4

Gi heilskapleg, tilgjengeleg, samordna og individuelt tilpassa tenester i naudsynt omfang og med god kvalitet til rusmiddelavhengige og deira familiar

Tiltak: Kompetanseheving rus for alle tilsette som i sin arbeidskvardag vil samarbeide med desse brukargruppene.

For å nå målet om gode tenester og heilskapleg og målretta innsats må dei tilsette ha god kompetanse. Det er naudsynt å kartleggje kva kompetanse ein treng og korleis ein skal sikre rett kompetanse (til dømes etter- og vidareutdanning, interne eller eksterne kurs).

Fleire av kommunen sine tenester driv rusførebyggande arbeid som ein integrert del av si verksemd. Mange tiltak på alle innsatsområde ligg allereie inne i den ordinære drifta, og dei kommunalt tilsette gjer ein dagleg og viktig innsats. Tiltaka har fokus på førebygging/tidleg innsats, behandling/tenestetilbod samt ettervern og oppfølging.

5.2 Førebygging

Skjenketider og bevillingar

Avgrensa tilgang er eit godt dokumentert førebyggingstiltak. Avgrensing i skjenketider har ein positiv effekt for å redusere alkoholforbruk og alkoholrelaterte skader. Det vert difor ikkje tilrådd å tillate fleire skjenkebevillingar eller å liberalisere skjenketidene.

Mynde til å gje serverings-, skjenke- og salsløyve ligg i kommunestyret. Kommunestyret har delegert myndet til å gje serveringsløyve, ambulerande løyve og løyve for einskildhøve til kommunedirektøren.

Søknadar om sals- og skjenkeløyve vert handsama fortløpande. Løyveperioden er 4 år, rekna frå 30. juni året etter siste kommuneval. Søknadar som gjeld skjenkeløyve for einskildhøve må vere innkomne seinast 3 veker før arrangementet. Søknadar om ambulerande skjenkeløyve må vere innkomne seinast 1 veke før arrangementet. Sjå alkoholpolitiske retningsliner for Bokn kommune (vedlegg 1) for nærare informasjon om opnings- og lukketider for serveringsstader og tidspunkt for sal og skjenking av alkoholhaldig drikk.

Bokn kommune har ikkje forbod mot sal og skjenking i offentlege bygg ettersom offentlege bygg og blir nytta til arrangement som til dømes bryllaup, kulturarrangement etc. Det skal likevel ikkje kunne seljast eller serverast alkohol i kommunale bygg samtidig som det er arrangement med born til stades.

Kontroll og samarbeid med sals- og skjenkestader

Lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkohollova) § 1-9 stadfestar at kommunen har ansvar for kontroll med sals- og skjenkebevillingar. Dette er eit viktig verkemiddel for å redusere problem knytt til omsetning av alkohol. Kontrollen må særleg omfatte sals- og skjenketidene, aldersgrensebestemmingane, og at det ikkje seljast eller skjenkast til personar som openbart er påverka av rusmiddel. Formannskapet er kontrollutval for alkohollova og får delegert mynde etter alkohollova § 1–9.

Det er Bokn kommune som er tilsyns- og bevillingsmyndigheit for sals- og skjenkebevillingar. For å sikre kvalitetsmessig gode skjenke- og salskontrollar i samsvar med alkohollov og -forskrift, samt kontrollar av at skjenkestader følgjer regelverket etter tobakksskadelova har Bokn kommune gått inn i eit interkommunalt samarbeid med fleire andre kommunar. Bokn kommune er forplikta til å ha ein tilsett som har ansvar for å samordne tenesta og ta del i samarbeidsmøte.

Alle butikkar med kommunalt salsløyve skal kontrollerast minst 3 gonger kvart år.
Alle serveringsstader med kommunalt skjenkeløyve skal kontrollerast minst 1 gong kvart år.
Alle sals- og skjenkestader skal ha oppdaterte personallister som skal kunne leggjast fram for kontroll.
Coop Bokn har fast salsløyve for alkohol.
Kommunen tildeler ambulerande skjenkeløyve etter konkret søknad.

Brot på føresegnene i alkohollova blir straffa etter alkohollova § 1-8 Inndraging av sals- og skjenkebevillingar og etter fastsette normer for sanksjonar, sjå alkoholpolitiske retningslinjer for Bokn kommune (vedlegg 1).

Gebyr for sal og skjenking

Bokn kommune har faste satsar for gebyr for sal og skjenking av alkoholhaldig drikk.

Informasjon om alkoholforbruk og konsekvensane av dette

Bokn kommune er ein Av – og – til kommune. Av – og – til Lokalt er ein organisasjon som nyttar formelle og uformelle arenaer til å løfte tema om alkohol og alkovett. Målet er å redusere alkoholinntak, både i mengde og frekvens. Dei ønskjer meir bevisstheit kring dei negative konsekvensane alkoholbruk har for både fysisk og psykisk helse på kort og lang sikt. Organisasjonen har søkelys på situasjonar der alkohol kan gjere skade eller vere til ulempe for andre. Desse situasjonane er arbeidsliv, båt- og badeliv, graviditet, idrett og friluftsliv, livskriser, samvær med born og unge og trafikk. Alkovett handlar om å tenkje om ein skal drikke alkoholhaldig drikk og kor tid ein skal stoppe.

Foreldra er ei viktig målgruppe for Av – og – til ettersom foreldra sine haldningar og aksept av alkoholbruk vert gjenspeila i ungdommen si bruk av alkohol. Det er difor viktig å styrkje foreldrerolla i dette arbeidet. Arbeidet bør fortsetje og det skal særleg leggjast vekt på kampanjar retta mot born og unge.

Aktiv bruk av informasjon på heimesidene til kommunen

Informasjon er viktig for at menneske skal kunne ta gode val for eiga helse. Bokn kommune skal aktivt nytte heimesidene til informasjonsarbeid og anna haldningsskapande arbeid retta mot rusmiddelbruk.

Rusmiddelfri arenaer

Bokn kommune skal prioritere støtte til alkoholfrie miljøtilbod i dei ulike delane av kommunen.

Tenestetilbod

Lågterskeltilbod med tilstrekkeleg kapasitet i helsetenestene. Fokus på kartlegging og open dialog om rusmiddelproblematikk. Det er viktig at tenestene kjenner til faktorar som gjer enkelte særleg utsett for å utvikle rusmiddelproblem, slik at dei kan setje i verk aktuelle tiltak tidleg.

Fritidskontakt

Moglegheit for meiningsfull aktivitet og sosial deltaking er viktig for den enkelte. Fritidskontakt er ei teneste til born, unge, vaksne eller eldre som treng støtte og hjelp til deltaking i kultur- og fritidsaktivitetar.

Aktivitetskort

Aktivitetskort er eit opplevingskort for barn og unge (0-18 år) frå låginntektsfamiliar i kommunen. Kortet gir gratis tilgang til kultur- og fritidsaktivitetar på Haugalandet. Ordninga er finansiert gjennom ei tilskotsordning i Bufdir.

Samhandling

Det er etablert eit tverrfagleg team for skule og barnehage der PPT, helsestasjonstenesta og barnevernet deltek fast. SLT og politiråd deltek ved behov eller i aktuelle saker. Det er utarbeida eigen rutine for dette teamet. Målet er tidleg tverrfagleg innsats knytt til bekymringar på individ eller systemnivå.

Barnevernstenesta har eigen kontaktperson for skule og barnehage for å styrke samhandlinga og senke terskelen for kontakt.

Tidleg intervensjon / haldningsskapande arbeid

Rusvanar som tema i samtale mellom gravide og jordmor / fastlege for å hindre at ufødde born blir eksponert for alkohol / andre rusmiddel.

Nytte AV og TIL sine kampanjar/materiell retta mot foreldre med fokus på konsekvensar for barn av vaksne sitt alkoholbruk.

SLT og politikontakt deltek på klasseforeldremøte kvar haust for ungdomstrinnet på Bokn skule

- Gi informasjon om skadeverknadene ved bruk av rusmiddel
- Konsekvensane av tidleg alkoholdebut
- Ha søkelys på foreldrerolla og grensesetjing for å heve debutalderen og hindre bruk av ulovlege rusmiddel

Politiet/SLT koordinator/skule har eit særskilt ansvar for å gi ungdom faktaopplysningar om illegale rusmidlar sin verknad på kroppen, jobb og livsmeistring.

God tilgjengelegheit

Helsesjukepleiar / skulehelsetenesta vil få eige kontor på den nye skulen. Helsesjukepleiar har faste treffetider for både tilsette og elevar.

Sosiallærar

Sosiallærar skal ha fokus på elevane sitt sosiale miljø og trivnad. Denne skal følgje opp elevar med ulike utfordringar, og ha fokus på faglege, personlege og sosiale forhold i og utafor skulen. Dei har ansvar for å gjennomføre tiltak for å auke trivnaden, men dei skal og vere tilgjengelege for elevar som ønskjer å snakke om vanskelege ting.

SLT koordinator

SLT – koordinator har ansvar for samordning av kommunen sitt rus- og kriminalitetsførebyggjande arbeid. Oppgåvene kan vere knytt til kartlegging av utfordringsområder innan rus, kompetansebehov innan rusførebygging samt utvikling og gjennomføring av rusførebyggjande tiltak. Dette arbeidet er ein sentral del av folkehelsearbeidet og av det førebyggjande arbeidet for barn og unge. SLT – koordinator har og ansvar for gjennomføring av Ungdata-undersøkinga, og prosessen i etterkant med å formidle resultatata til skuleleiing/skuleeigar.

UngData

Oversikt over folkehelsa er eit grunnelement i folkehelsearbeidet, og denne undersøkinga kan gje ein peikepinn på situasjonen blant dei unge. Resultat av undersøkinga skal gjenspeilast i aktuell handlingsplan.

Helseteam for eldre

Alkoholkonsum blant eldre er forventta å auke. For å leggje til rette for ein sunn alderdom må ein skape bevisstheit kring helsekonsekvensane av høgt alkoholkonsum. Helseteam for eldre tilbyr heimebesøk til alle innbyggjarar som har fylt 75 år. Rusmiddelbruk er tema i samtalen.

AKAN

Arbeidslivet er ein viktig arena for førebygging og tidleg intervensjon av helseskadeleg bruk av alkohol og andre rusmiddel. Bokn kommune nyttar AKAN rutinar og retningsliner for å førebyggje og handtere problematisk bruk av alkohol, illegale rusmiddel, legemiddel og spel.

Kompetanseheving

Kartlegging og tidleg innsats kan redusere alkoholkonsumet blant personar med risikofylt forbruk. Det er difor viktig at alle tilsette kjenner symptoma på for høgt alkoholforbruk og har kunnskap om konsekvensane ved høgt alkoholinntak. Dei tilsette i Bokn kommune skal kunne nytte kurs og seminar for å auke kompetansen på kartlegging av alkoholbruk slik at aktuelle tiltak kan setjast i verk.

5.3 Behandling

For å lukkast med å gi personar med rusproblem eit betre tilbod, er det naudsynt med gode tenester i brukaren sitt nærmiljø. Det er trong for å sjå nærare på innsatsen under behandling og skape moglegheiter for meistring, meningsfulle aktivitetar eller å sørgje for ein stabil og god bustad og stabil økonomisk situasjon.

Informasjon om hjelpetiltak:

Heimesider med tydeleg informasjon om kommunen sitt tenestetilbod og lenker til hjelpetelefonar for brukarar og pårørande. Tilgjengelege brosjyrar og informasjonsmateriell.

Kartlegging av rusbruk:

Bokn kommune nyttar BrukerPlan for å kartleggje omfang og karakter av problematisk rusmiddelbruk i kommunen. Resultat av kartlegginga gir informasjonsgrunnlag for planlegging av tenestene.

5.4 Tenestetilbod

For å leggje grunnlag for behandlingsplan skal ein kartleggje og utreie omfang og funksjon av rusmiddelbruk, psykisk og somatisk helse, tannhelse og ernæring, kognisjon, sosial situasjon og fungering. Eit kommunalt tenestetilbod med god kapasitet og god kompetanse er sentralt i dette arbeidet. Helse- og omsorgstenestene skal gi heilskapleg, tilgjengeleg, samordna og individuelt tilpassa tenester til dei som har trong for dette.

Fritidskontakt:

Moglegheit for meningsfull aktivitet og sosial deltaking er viktig for den enkelte. Fritidskontakt er ei teneste til dei som treng støtte og hjelp til deltaking i kultur- og fritidsaktivitetar.

Samhandling:

Ha gode samarbeidslinjer i alle ledd og på dei ulike nivåa for å sikre heilskapleg og målretta innsats. Koordinering mellom dei ulike tenestene er viktig.

Tilbod om individuell plan, ansvarsgruppe og koordinator:

Alle som treng langvarige og koordinerte helse- og omsorgstenester, har rett til å få utarbeidd ein individuell plan. Formålet med planen er å sikre at den det gjeld får gode tenester og styrkje samhandling på alle nivå.

Ei ansvarsgruppe er ein arbeidsform der alle instansar som er involvert rundt ein person møtest for å sikre at tenestene vert ytt til beste for den det gjeld. Formålet med å etablere ei ansvarsgruppe er at tenestetilbodet skal bli heilskapleg, koordinert og målretta.

Kommunen skal også tilby koordinator for å sikre samordning av tenestetilbodet. Koordinator er leiar for ansvarsgruppa.

Brukarmedverknad :

Brukaren er ein likeverdig part og skal sjølv skal ha reell innflyting på eige tenestetilbod. Pårørande og nettverk er ein ressurs og bør inkluderast ut frå den rolla dei har.

Fastlege:

Fastlegen har ansvar for å koordinere dei medisinskfaglege tenestene og legemiddelhandsaminga for alle pasientar på si liste. Fastlegen møter ofte pasientar i tidleg fase av eit sjukdomsforløp eller når det oppstår auka trong for hjelp, og er difor sentral i å identifisere personar som kan utvikle rusmiddelproblem. Fastlegen si rolle i det tverrfaglege oppfølgingsteamet er viktig for at personar skal få rask, god og nødvendig medisinskfagleg oppfølging. Det er viktig at fastlegen er godt integrert

i resten av den kommunale helse- og omsorgstenesta for å kunne samarbeide med andre relevante tenesteytarar.

Kompetanseheving:

Kommunalt tilsette treng kunnskap om og merksemd på auka alkoholkonsum, symptoma på høgt alkoholforbruk og konsekvensane av dette. Dei må og ha kompetanse i å kartleggje alkoholbruk slik at aktuelle tiltak kan setjast i verk.

Dei tilsette i Bokn kommune skal kunne nytte kurs og seminar internt og eksternt for å auke kompetansen på kartlegging og handsaming av rusproblem. For å kunne gi eit godt tenestetilbod treng tilsette som arbeider med menneske med rusproblematikk oppdatert kunnskap om handsaming av rusproblem, behandlingsforløp og andre hjelpeinstansar. I tillegg treng dei kjennskap til føringar og retningsliner frå sentrale helsemyndigheiter.

5.5 Ettervern og oppfølging

Kommunen har ansvar for å hjelpe den enkelte til å komme bort frå misbruk av alkohol og andre rusmiddel. Målet er å fremje uavhengigheit, sjølvstende og evne til å meistre eige liv. Å ha god psykisk og fysisk helse, ei stabil inntekt, trygg busituasjon, moglegheit for meningsfull aktivitet, arbeid eller utdanning bidrar til å fremje sosial deltaking og meistring for den enkelte.

Pårørande er ein ressurs i dette arbeidet. Kommunen har ansvar for å gi råd, rettleiing og hjelp til den som er råka og denne sine næraste. Dei kan og ta kontakt med Veiledningssenter for pårørande i Haugesund.

Informasjon om hjelpetiltak

Heimesider med tydeleg informasjon om kommunen sitt tenestetilbod og lenker til hjelpetelefonar for brukarar og pårørande.

Tilgjengelege brosjyrar og informasjonsmateriell.

Tenestetilbod

Det tar tid å byggje ein rusfri identitet, og overgangen skal gå føre seg i eit tempo som er tilpassa den enkelte. Viktige faktorar i arbeidet er sosial inkludering og meningsfull aktivitet, stabile rammer (bustad, økonomi) og støtte til å oppretthalde motivasjonen. Kommunalt tenestetilbod med tilstrekkeleg kapasitet og god kompetanse er sentralt i dette arbeidet. Helse- og omsorgstenestene skal gi heilskapleg, tilgjengeleg, samordna og individuelt tilpassa tenester til dei som har trong for dette.

Fritidskontakt

Moglegheit for meningsfull aktivitet og sosial deltaking er viktig for den enkelte. Fritidskontakt er ei teneste til dei som treng støtte og hjelp til deltaking i kultur- og fritidsaktivitetar.

Samhandling

Ha gode samarbeidslinjer i alle ledd og på dei ulike nivåa for å sikre heilskapleg og målretta innsats. Koordinering mellom dei ulike tenestene er viktig.

Tilbod om individuell plan, ansvarsgruppe og koordinator

Alle som treng langvarige og koordinerte helse- og omsorgstenester, har rett til å få utarbeidd ein individuell plan. Formålet med planen er å sikre at den det gjeld får gode tenester og styrkje samhandling på alle nivå.

Ei ansvarsgruppe er ein arbeidsform der alle instansar som er involvert rundt ein person møtest for å sikre at tenestene vert ytt til beste for den det gjeld. Formålet med å etablere ei ansvarsgruppe er at tenestetilbodet skal bli heilskapleg, koordinert og målretta.

Kommunen skal også tilby koordinator for å sikre samordning av tenestetilbodet. Koordinator er leiar for ansvarsgruppa.

Brukarmedverknad

Brukaren er ein likeverdig part og skal sjølv skal ha reell innflyting på eige tenestetilbod.

Pårørande og nettverk er ein ressurs og bør inkluderast ut frå den rolla dei har.

Fastlege

Fastlegen har ansvar for å koordinere dei medisinskfaglege tenestene og legemiddelhandsaminga for alle pasientar på si liste. Fastlegen si rolle i det tverrfaglege oppfølgingsteamet er viktig for at pasienten skal få rask, god og naudsynt medisinskfagleg oppfølging. Det er viktig at fastlegen er godt integrert i resten av den kommunale helse- og omsorgstenesta for å kunne samarbeide med andre relevante tenesteytarar.

AKAN

AKAN er ein støttespelar for leiarar og tilsette i handtering av rusmiddelavhengigheit på arbeidsplassen. Som leiar har du ansvar for å hjelpe tilsette med problematisk bruk av rusmiddel, samstundes som du skal ta vare på kommunen sine interesser. AKAN rutinar og individuell AKAN avtale kan vere eit godt reiskap til å ta vare på begge partar.

Kompetanseheving

Kommunalt tilsette treng kunnskap om og merksemd på auka alkoholkonsum, symptoma på høgt alkoholforbruk og konsekvensane av dette. Dei må og ha kompetanse i å kartlegge alkoholbruk slik at aktuelle tiltak kan setjast i verk.

Dei tilsette i Bokn kommune skal kunne nytte kurs og seminar internt og eksternt for å auke kompetansen på kartlegging og handsaming av rusproblem. For å kunne gi eit godt tenestetilbod treng tilsette som arbeider med menneske med rusproblematikk oppdatert kunnskap om handsaming av rusproblem, behandlingsforløp og andre hjelpeinstansar. I tillegg treng dei kjennskap til føringar og retningsliner frå sentrale helsemyndigheiter.

6.0 Gjennomføring og oppfølging av den rusmiddelpolitiske handlingsplanen

For at ein rusmiddelpolitisk handlingsplan skal vere eit godt reiskap for kommunen, er det viktig at den har eit heilskapleg perspektiv. Rusmiddelpolitisk handlingsplan er ein sektorovergripande plan

som råkar dei ulike tenesteområda i kommunen, i tillegg skal den vere eit styringsverktøy for politikarane. Kommunalsjefane har ansvar for at mål og strategiar vert følgt opp ved at konkrete tiltak vert utforma og innarbeidd i dei ulike einingane.

Ansvarsfordeling og samarbeid

..... er ansvarleg for å koordinere arbeidet med planen i heile planperioden, samt for evaluering og rullering. For kvar planperiode skal det etablerast ei arbeidsgruppe som skal sikre løypande oppfølging av mål og strategiar og arbeidet med å utvikle tiltak, samt ei felles forståing av den målretta innsatsen i dei ulike tenesteområda.

Evaluering og rullering

Rusmiddelpolitisk handlingsplan skal gjennomgå enkel rullering med oppdatering av handlingsplan årleg. Psykisk helse- og rustenesta har ansvar for årleg rullering. Planen skal gjennomgå full revisjon kvart fjerde år, med neste revisjon i 2025.

Rusmiddelpolitisk handlingsplan skal handsamast i starten av kvar kommunestyreperiode.

7.0 Kjelder / referanseliste

- Nasjonal alkoholstrategi En helsefremmende og solidarisk alkoholpolitikk 2021–2025
- Lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven)
- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- kommunetorget.no
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2014 – 2016 Bokn kommune
- Forebygging.no
- Opptappingsplanen for rusfeltet (2016 – 2020)
- IS – 1362 Veileder for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan 04 / 2006 (Sosial- og helsedirektoratet)
- Rapport IS-2784 Lokalt rusmiddelforebyggende arbeid i et folkehelseperspektiv, Helsedirektoratet
- Meld. St. 26 Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet (2014–2015)
- Helsedirektoratet.no

8.0 Vedlegg

- Alkoholpolitiske retningslinjer for Bokn kommune

Oversikt over nye tiltak

Overordna mål:

Bokn kommune vil arbeide aktivt for å fremje folkehelsa, førebyggje skadeverknader og redusere negative konsekvensar ved rusmiddelbruk for den enkelte, for tredjepart og for samfunnet

MÅL	TILTAK	TIDSRIST	ANSVAR	KOSTNAD
Barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår	Tilsetje barne- og ungdomsarbeidar	1.kvartal 2022	Kommunalsjef oppvekst og kultur	Innafor ordinær drift
	Utarbeide ein plan for årlege møter mellom SLT – koordinator, politikontakt, helsesjukepleiar og rektor. I møta skal følgande tema være på agendaen <ul style="list-style-type: none"> - Plan for klasseforeldremøta kvar haust med tanke på å førebygge tidleg alkoholdebut til 10.klasse på våren - Plan for møta med elevane på ungdomstrinnet - Plan for gjennomføring og oppfølging av UngData undersøkinga 		Rektor SLT kontakt	Innafor ordinær drift
	Ta i bruk kampanjar i AV og TIL retta mot foreldre i forkant av jul, 17.mai og sommarferie.			Barnehagestyrar
Fokus på alkoholfri ungdomstid	Kommunal rusfri ungdomsklubb			
	Utarbeide rutine for årlege møte mellom elevar på ungdomstrinnet, SLT og politikontakt der tema er konsekvensar av tidleg alkohol og rusmiddelbruk	2022	SLT - koordinator	Innanfor ordinær drift
Bevisstgjere vaksne og eldre på eigne alkoholvanar og auke bevisstheita om helsekonsekvensane ved høgt alkoholkonsum for seg sjølv og for sine næraste gjennom heile livsløpet	Fornye avtalen med AV – og – til Lokalt			
	Deltaking i Alor – nettverk Rogaland			Kursavgift: kr 720,- pr deltakar
	Setje fokus på eit rusmiddelfritt arbeidsmiljø for tilsette i Bokn kommune <ul style="list-style-type: none"> - opplæring / kurs i AKAN til leiarar, tillitsvalte / verneombod og AKAN – kontakt 	2021 - 2024	AMU AKAN - kontakten	Innanfor ordinær drift

	<ul style="list-style-type: none"> - alle leiarar med personalansvar skal setje AKAN på dagsorden på avdelingsnivå - informasjon på Intranett om arbeidsreglement og rutine for melding av sak til AKAN 			
<p>Gi heilskapleg, tilgjengeleg, samordna og individuelt tilpassa tenester i naudsynt omfang og med god kvalitet til rusmiddelavhengige og deira familiar</p>	<p>Kompetanseheving rus for alle tilsette som i sin arbeidskvardag vil samarbeide med desse brukargruppene</p>		<p>Rektor Barnehagestyrar Einingsleiar PLO Helsesjukepleiar?</p>	

Oversikt over pågående tiltak

FOKUS	TILTAK	ANSVAR
Førebygging Tidleg innsats	Skjenketider og bevillingar	
	Kontroll og samarbeid med sals- og skjenkestader	
	Gebyr for sal og skjenking	
	Informasjon om alkoholforbruk og konsekvensane av dette	
	Aktiv bruk av informasjon på heimesidene til kommunen	
	Rusmiddelfri arenaer	
	Lågterskeltilbod	
	Fritidskontakt	
	Aktivitetskort	
	Samhandling	
	Tidleg intervensjon / haldningsskapande arbeid	
	God tilgjengelegheit	
	Sosiallærar	
	SLT koordinator	
	UngData	
	Helseteam for eldre	
	AKAN	AMU
Kompetanseheving		
Behandling	Informasjon om hjelpetiltak	
	Kartlegging av rusbruk	
	Tenestetilbod	
	Fritidskontakt	
	Samhandling	
	Tilbod om individuell plan, ansvarsgruppe og koordinator	
	Brukarmedverknad	
	Fastlege	
	Kompetanseheving	
Ettervern Oppfølging	Informasjon om hjelpetiltak	
	Tenestetilbod	
	Fritidskontakt	
	Samhandling	
	Tilbod om individuell plan, ansvarsgruppe og koordinator	
	Brukarmedverknad	
	Fastlege	
	AKAN	
	Kompetanseheving	

ALKOHOLPOLITISKE RETNINGSLINJER FOR BOKN KOMMUNE

A. Mål

- 1) Bokn kommune vil arbeida aktivt for å førebyggje skadeverknader ved rusmiddelbruk gjennom å bevisstgjere ungdom og vaksne, ved å arbeide for at unge utsett debutalderen og ved å hindre bruk av ulovlege rusmidlar.
- 2) Bokn kommune vil samarbeide aktivt med dei andre kommunane på Haugalandet om rusmiddelproblematikk generelt, og i forhold til interkommunalt og førebyggjande arbeid blant barn og unge spesielt.
- 3) Bokn kommune skal drive informasjonsarbeid og anna haldningsskapande arbeid retta mot sentrale alkoholspørsmål. Fokus rettast mot barn og unge samt bevisstgjerung av den vaksne generasjonen på eige alkoholforbruk/eigne alkoholvanar og følgjene for seg sjølv og nær familie.
- 4) I tillegg til den innsats frivillige lag og foreiningar gjer, vil kommunen prioritere støtte til alkoholfrie miljøtilbod i dei ulike delane av kommunen.
- 5) Kontrolltiltak med eit høveleg reaksjonsmønster skal vere eit sentralt verkemiddel for å sikre at sal og skjenking av bevillingspliktig alkohol skjer i samsvar med gjeldande lov og regelverk og skal dessutan bidra til ryddige arbeidstilhøve for bransjen, jfr punkt B 6 og B7 nedanfor.
- 6) Målet med løyvepolitikken er elles å sørge for at sals- og skjenkestadane blir gitt stabile og forutsigbare rammevilkår og å hindre illojal konkurranse.

B. Saksbehandling og administrative forhold m.m.

1. Virkeområde

2. Avgjerdsmynde
3. Behandlingstid
4. Opnings- og lukketider for serveringsstadene m.m
5. Tidspunkt for sal og skjenking av alkoholhaldig drikk
6. Kontroll av sal og skjenkestader
7. Tidspunkt for iverksetjing

2. Avgjerdsmynde

2.1 Mynde til å gje serverings-, skjenke- og salsløyve ligg i kommunestyret, jfr serveringslova og alkohollova § 1-7. Kommunestyret har i KOM-sak 021/08 delegert mynde til å gje serveringsløyve, ambulerande løyve og løyve for einskildhøve til rådmannen.

2.2 Rådmannen er delegert mynde til:

1. Å godkjenne bruk av ambulerande løyve
2. Å tildele løyve for einskildhøve, inkludert godkjenne skjenkestad og styrar/avløysar.
3. Å godkjenne utviding av skjenkelokale eller bruk av løyve utanfor fast skjenkestad for eit einskildhøve.
4. Å gje dispensasjon utover fastsett skjenketid i samsvar med gjeldande lovverk.

5. Å godkjenne ny styrar og avløyser for sals- og skjenkeløyve i gjeldande periode.
6. Å inngå kontraktar med kontrollør/selskap om å utføre sal- og skjenkekontroll på vegne av kommunen.
7. Å gjennomføre kunnskapsprøva i alkohollova og etablerarprøva for serveringsverksemd.
8. Å krevje inn løyvegebyr.
9. Å fastsetje fristar for innsending av omsetjingsoppgåver.
10. Å setje fram åtvaring ved første gongs brot på alkohollova.
11. Å dra inn løyve mellombels dersom:
 - bedrifta ikkje sender inn omsetningsoppgåve innan fristen, og/eller
 - løyvegebyret ikkje er betalt etter betalingspåminning, og/eller
 - bedrifta ikkje har utarbeida ein tilfredsstillande internkontroll etter alkohollova

2.3 Formannskapet er kontrollutval for alkohollova og får delegert mynde etter alkohollova § 1-9.

3. Behandlingstid

Søknadar om sals- og skjenkeløyve blir behandla fortløpande. Løyveperioden er 4 år, rekna frå 30. juni året etter siste kommuneval. Søknadar som gjeld skjenkeløyve for einskildhøve må vere innkomne seinast 3 veker før arrangementet. Søknadar om ambulerande skjenkeløyve må vere innkomne seinast 1 veke før.

4. Opnings- og lukketider for serveringsstadene m.m

Innandørs:

Serveringsstader utan skjenkeløyve kan halde ope heile døgnet. Serveringsstader med skjenkeløyve innandørs, skal haldast stengt frå 03.00 – 06.00.

Utandørs:

Serveringsstaden sine lokaler utandørs skal vere tydeleg avgrensa. Kart som viser arealet kvar det er lov å ta med seg mat og drikke skal vere oppslått på ein stad der gjestar og kontrollørar lett kan sjå det. Servering utandørs, **med eller utan skjenkeløyve**, skal haldast stengt frå kl. 01.30 – 09.00. Det kan serverast og skjenkast utandørs alle månader i året.

5. Tidspunkt for sal og skjenking av alkoholhaldig drikk:

Salsløyve

Utsalsstader med kommunalt salsløyve for sal av alkoholhaldig øl/rusbrus/anna drikk med alkoholinnhald inntil 4,76 volumprosent alkohol, (alkoholhaldig drikk gr. 1) kan selge slik drikke mellom kl. 08.00 og 20.00 frå måndag til og med fredag. På lørdagar og dagar før heilagdag, med unnatak av dagen før Kristi Himmelfartsdag, skal sal av alkoholhaldig drikk gr. 1 vere stengt frå kl. 18.00. Nyttårsaftan, påskeaftan, pinseaftan og julekvelden skal sal av alkoholhaldig drikk gr. 1 vere stengt frå kl. 15.00. Det er ikkje tillete å selge alkoholhaldig drikk gr. 1 på søndagar, heilagdag, 1. mai, 17. mai og offentlege valdagar: stortingsval, fylkestingval, kommunestyreval og folkeavstemming vedteke ved lov.

Alkoholhaldig drikk gr.1 skal vere tildekkta utanom salstida. Det er ikkje tillete å plassere alkoholhaldig drikk i same kjøleskap som alkoholfri drikk.

Skjenkeløyve

Skjenking av brennevin er forbode på offentlege valdagar. Øvrige dagar kan skjenking av brennevin skje frå kl. 13.00. All skjenking må avsluttast seinast ein halvtime før serveringsstaden stenger. På overnattingsstader kan det skjenkast øl og vin til overnattingsgjester utan tidsinnskrenking. I lokalar med skjenkeløyve har mindreårige ikkje adgang etter kl 21.00.

Skjenketider alminneleg skjenkeløyve innandørs/utandørs

Alkoholhaldig drikk gr. 1 og 2 / inneheld mindre enn 22 volumprosent alkohol: Alle dagar kl. 12.00 – 01.00.

Alkoholhaldig drikk gr. 3 / inneheld mellom 22 og 60 volumprosent alkohol: Alle dagar kl. 13.00 – 24.00.

Ambulerande skjenkeløyve og skjenkeløyve for einskildhøve

Dei same skjenketidene som ovanfor gjeld også for ambulerande skjenkeløyve og einskildhøve. All skjenking må avsluttast ½ time før serveringsstaden stenger. Arrangement som har løyve for servering av alkoholhaldig drikk gr. 1 og 2 skal ha 18 års aldersgrense for heile arrangementet. Arrangement som har løyve for servering av alkoholhaldig drikk gr. 1, 2 og 3 skal ha 20 års aldersgrense for heile arrangementet.

6. Kontroll av sals- og skjenkestadene

Kontroll av sals- og skjenkestadene skal skje etter reglane i alkohollova og forskrifter til lova. Alle butikkar med kommunalt salsløyve skal kontrollerast minst 3 gonger kvart år. Alle serveringsstader med kommunalt skjenkeløyve skal kontrollerast minst 1 gong kvart år.

7. Brot på føresegnene i alkohollova

Brot på føresegnene i alkohollova blir straffast etter alkohollova si § 1-8 om inndraging, men etter følgjande norm for sanksjonar:

a. Ved 1. gongs brot/mindre brot:

Normalt skal det reagerast med ei skriftleg åtvaring. Åtvaringa blir gitt av rådmannen eller den han har delegert mynde til. Kopi av åtvaringa skal sendast til *kontrollutvalet*.

Ved grove brot:

Formannskapet skal etter innstilling frå kontrollutvalet reagere/sanksjonere med inndraging av løyvet i minimum 3 veker allereie ved første gongs brot. Dersom det ligg føre særlege grunnar, kan ein gje ein kortare inndragingsperiode. Som grovt brot reknar ein mellom anna sal og skjenking til mindreårige, sal og skjenking til åpenbart rusa personar og grove brot på sal- og skjenketidene.

b. Ved gjentekne brot og/eller graverande brot kan formannskapet dra inn løyvet etter innstilling frå kontrollutvalet for ein fastsett periode slik:

skjenking / sal til mindreårige - 60 dagar

skjenking / sal til tydeleg påverka personar - 30 dagar

skjenking / sal utover fastsett tid - 30 dagar

manglande ro og orden - 15 dagar

andre brot på føresegnene - 15 dagar

c. Ved fleire brot eller særleg graverande tilfeller vert reaksjonen skjerpa:
Formannskapet kan dra inn løyvet for resten av perioden. I vurderinga av type reaksjon kan ein mellom anna leggje vekt på type brot, kor grovt brotet er, om løyvehavar kan klandrast for brota og kva som er gjort for å rette opp i forholda.

d. Er omsetningsoppgåve ikkje levert innan fristen, kan rådmannen dra inn løyvet til oppgåva er levert. Omsetningsoppgåva skal vere attestert av revisor/reknskapsfører.

e. Er løyvegebyret ikkje betalt etter betalingspåminning, kan rådmannen dra inn løyvet til avgifta er betalt.

f. Er ikkje tilfredsstillande internkontroll etter alkohollova utarbeida for verksemda innan fristen, kan rådmannen dra inn løyvet til det blir lagt fram tilfredsstillande internkontrolldokument.

g. Kommunen sitt vedtak om inndraging kan påklagast til Fylkesmannen jfr. Alkoholova § 1-16.

8. Tid for iverksetjing

Desse retningslinjer tek til å gjelde frå 17.06.14.

9. Evaluering og rullering

Planen skal evaluerast anna kvar år, samt rullerast kvar 4. år. Planen skal alltid vedtas ved fyrste kommunestyremøte etter nytt kommunestyre er komen saman. Då planen er skriven midt i ein kommunestyreperiode vert fyrste evaluering og rullering samanfallande til 1. kvartal 2016.